

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΙΩΝ

ΔΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΜΕΣ. ΠΟΛΗΣ
ΙΠΠΟΤΩΝ - 85100- ΡΟΔΟΣ
ΠΛΗΡ. ΚΥΡ. ΜΑΓΟΣ
ΤΗΛ. 2241 0 36580
ΦΑΞ : 2241 0 74313

Αρ. Πρωτ. 6474

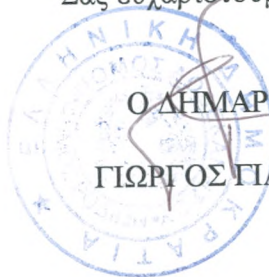
Ρόδος 16/5/2005

ΠΡΟΣ: Την Ελληνική Εταιρεία για την
Προστασία του Περιβάλλοντος
και της Πολιτιστικής
Κληρονομιάς
Οδός Τριπόδων 28, Πλάκα
10 558 ΑΘΗΝΑ
τηλ. 210 3225245
υπόψη : κ. Χ. Καλλιγά

ΚΟΙΝ

Υστερα από την προφορική συνεννόηση, σας στέλνουμε περίληψη της μελέτης για την αποκατάσταση του τεμένους Ρετζέπ Πασά στην Μεσαιωνική Πόλη της Ρόδου με σκοπό τη διερεύνηση δυνατοτήτων χρηματοδότησης.

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΡΟΔΙΩΝ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΥΠΠΟ - ΤΑΠΙΑ - ΔΗΜΟΥ ΡΟΔΙΩΝ

**ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΕΜΕΝΟΥΣ
ΡΕΤΖΕΠ ΠΑΣΑ**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΜΕΛΕΤΗ: **ΜΑΓΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ** - ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΝΑ

ΡΟΔΟΣ 2004

ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΕΜΕΝΟΥΣ ΡΕΤΖΕΠ ΠΑΣΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το τέμενος Ρετζέπ Πασά θεωρείται από τα σημαντικότερα μνημεία της μουσουλμανικής αρχιτεκτονικής στο νησί. Κατασκευάστηκε το 1587-88 (έτος Εγίρας 966). ΝΑ του τεμένους υπάρχει μανσωλείο αφιερωμένο στον Ρετζέπ Πασά, ενώ ΒΑ δεσπόζουν οι κρήνες καθαρών. Πρόκειται για οθωμανικό κτίσμα τετραγωνικής κάτοψης καλυμμένης με τρούλλο, προστώο που διαμορφώνει την είσοδο, και μιναρέ. Ο Goodwin αναφέρεται στο τέμενος Ρετζέπ Πασά λέγοντας ότι είναι αξιοπρόσεκτο για την κατασκευή και τα πλακίδια του.

Το κτίριο έχει μελετηθεί συγκριτικά με αντίστοιχα τεμένη της Ρόδου και του οθωμανικού κόσμου με σκοπό να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα για την αρχική του μορφή, την ποιότητα και τις φάσεις κατασκευής του. Γίνεται περιγραφή και ανάλυση όλων των δομικών μερών του τεμένους και των δορυφορικών του κτισμάτων, της ιστορίας τους και αναφορά στον τρόπο συσχετισμού μεταξύ τους (αρμονικές χαράξεις). Για την πραγματοποίηση των παραπάνω έγινε πλήρης και αναλυτική αποτύπωση όλων των δομικών στοιχείων του τεμένους και σχεδιασμός σε κλίμακα 1:1 σε Η/Υ. Στα τελικά σχέδια αποτύπωσης (κλ. 1:50) έγινε επεξεργασία με το χέρι, ενώ οι λεπτομέρειες του ζωγραφικού διακόσμου σχεδιάστηκαν εξολοκλήρου χωρίς τη χρήση Η/Υ.

Η παθολογία του κτιρίου έχει μελετηθεί εκτενώς και περιγράφεται αναλυτικά τόσο σε επίπεδο φθοράς των υλικών όσο και σε επίπεδο δομητικών προβλημάτων. Για τον σκοπό αυτό έχουν εκπονηθεί ειδικές μελέτες από εξειδικευμένους επιστήμονες. Συγκεκριμένα ο πολιτικός μηχανικός κ. Χρήστος Σπανός εκπόνησε τη μελέτη δομητικής αποκατάστασης στην οποία περιλαμβάνεται μελέτη παθολογίας, η οποία συνοδεύεται από σειρά σχεδίων που περιγράφουν πλήρως τις φθορές κάθε αρχιτεκτονικού μέρους του τεμένους. Επίσης, ειδική μελέτη έχει εκπονηθεί από το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος για τα υλικά που έχουν χρησιμοποιηθεί και για τις φθορές που έχουν υποστεί καθώς και για τις συνθήκες θερμοκρασίας και υγρασίας που επικρατούν μέσα στο τέμενος και πώς τα επηρεάζουν.

Σκοπός της επέμβασης είναι να γίνουν οι ελάχιστες εκείνες ενέργειες ώστε αφενός μεν να διασφαλιστεί η δομική συνοχή και η αισθητική του αρχικού κτίσματος και αφετέρου να χρησιμοποιηθεί με όσο το δυνατόν πιο προσήκοντα τρόπο για το μνημείο. Για το λόγο αυτό, δεν κρίνεται σκόπιμη η ανακατασκευή του μεταγενέστερου ξύλινου στεγάστρου για την αρχική

μορφή του οποίου δεν υπάρχουν αρκετά στοιχεία. Το ίδιο ισχύει και για την ανακατασκευή του μιναρέ σε όλο του το ύψος. Πέραν των αρχών που αναφέρονται αναλυτικά στη μελέτη και της έλλειψης στοιχείων θεωρείται ότι η μέθοδος της ανακατασκευής δεν συνάδει με την αυθεντικότητα του μνημείου καθώς εμπεριέχει μεγάλο ποσοστό υποθέσεων και αβεβαιότητας επί του πρακτέου γι' αυτό και αποφεύγεται.

Είναι ευνόητο ότι, ο πιο συνεπής τρόπος προστασίας ενός μνημείου σε βάθος χρόνου είναι η χρήση του. Το τέμενος Ρετζέπ Πασά και ο περιβάλλων χώρος του έχει προταθεί να στεγάσει το Μουσείο Ροδιακής Τέχνης 16^{ου}-20^{ου} αι. Ο εσωτερικός χώρος του, με τον πλούσιο ζωγραφικό διάκοσμο και τα μαρμάρινα γλυπτά μέλη αποτελεί μοναδικό δείγμα αρχιτεκτονικής στα Δωδεκάνησα και μουσειακό έκθεμα από μόνος του. Θα ήταν λοιπόν ιδιαίτερα ενδιαφέρον να φιλοξενήσει τα σημαντικότερα έργα τέχνης της εποχής αυτής και να πραγματεύεται μια εποχή 4^{ων} αιώνων ιστορίας για την οποία δεν υπάρχει μουσείο στη Ρόδο. Ο υπαίθριος χώρος, που περιβάλλει το τέμενος και συμπληρώνει το συγκρότημα με το μανσωλείο, τις κρήνες καθαρμών και τον πλάτανο, θα μετατραπεί σε κήπο που θα μπορούσε να φιλοξενεί μαρμάρινα μέλη από διάφορα μνημεία αυτής της περιόδου. Συμπληρωματικά με το μουσείο στο τέμενος του Ρετζέπ Πασά έχει προταθεί να λειτουργούν δορυφορικά σαν δίκτυο και τα τεμένη Συντριβάν και Αγά.

Μάγος Κυριάκος
Αρχιτέκτονας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

A 1 ΓΕΝΙΚΑ	3
A 2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΝΗΜΕΙΟΥ	4
A 2.1 Εξωτερικά	4
A 2.2 Το Εσωτερικό	10
A 2.3 Προστώο	18
A 2.4 Μιναρές	22
A 2.5 Μανσωλείο	22
A 2.6 Κρήνες καθαριμού	25

Β. ΑΝΑΛΥΣΗ

B 1 ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ	28
B 1.1 Χαράξεις	30
B 2 ΦΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ	30
B 3 ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	38
B 3.1 Παράγοντες δομητικής αστοχίας	39
B 3.2 Παθολογία υλικών	40
B 3.2.1 Ανοδομή	42
B 3.2.2 Τοιχοποιία – Πωρόλιθος	44
B 3.2.3 Δομικά κονιάματα	45
B 3.2.4 Εξωτερικά επιχρίσματα	46
B 3.2.5 Εσωτερικά επιχρίσματα	48
B 3.2.6 Τοιχογραφίες	51
B 3.2.7 Μινμπάρ	56
B 3.2.8 Μιχράμπ	58
B 3.2.9 Περιθύρωμα	59
B 3.2.10 Κίονες προστώου	61
B 3.2.11 Επιχρίσματα τρουλλίσκων προστώου	61
B 3.2.12 Μιναρές	61
B 4 ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΑΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	62
B 4.1 Στοιχεία υλικών	62
B 4.2 Προσομοίωση φορέα	63
B 4.3 Δράσεις και συνδυασμοί	64
B 4.4 Αποτελέσματα ανάλυσης	66

Γ. ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Γ 1	ΑΡΧΕΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ.....	67
Γ 1.1	Αρχές δομητικής αποκατάστασης.....	68
Γ 1.2	Αρχές συντήρησης υλικών.....	69
Γ 2	ΔΟΜΗΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ.....	70
Γ 2.1	Ανάλυση επισκευασμένου φορέα.....	70
Γ 2.2	Πρόταση δομητικής αποκατάστασης.....	73
Γ 3	ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ.....	74
Γ 3.1	Υποδομή.....	75
Γ 3.2	Σάλα Προσευχής.....	75
Γ 3.2.1	Τοιχοποιία.....	75
Γ 3.2.2	Εσωτερικά κονιάματα.....	77
Γ 3.2.3	Εξωτερικά κονιάματα.....	78
Γ 3.2.4	Ζωγραφικός διάκοσμος.....	80
Γ 3.2.5	Θύρες & Παράθυρα.....	83
Γ 3.2.6	Μιχράμπ.....	90
Γ 3.2.7	Μινμπάρ.....	91
Γ 3.2.8	Εύλινη Εξέδρα.....	92
Γ 3.2.9	Δάπεδο.....	92
Γ 3.3	Ανοδομή.....	93
Γ 3.4	Προστώο.....	96
Γ 3.5	Μιναρές.....	98
Γ 3.6	Εύλινο Στέγαστρο.....	99
Γ 3.7	Περιβάλλον Χώρος.....	100
Γ 4	ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ.....	104

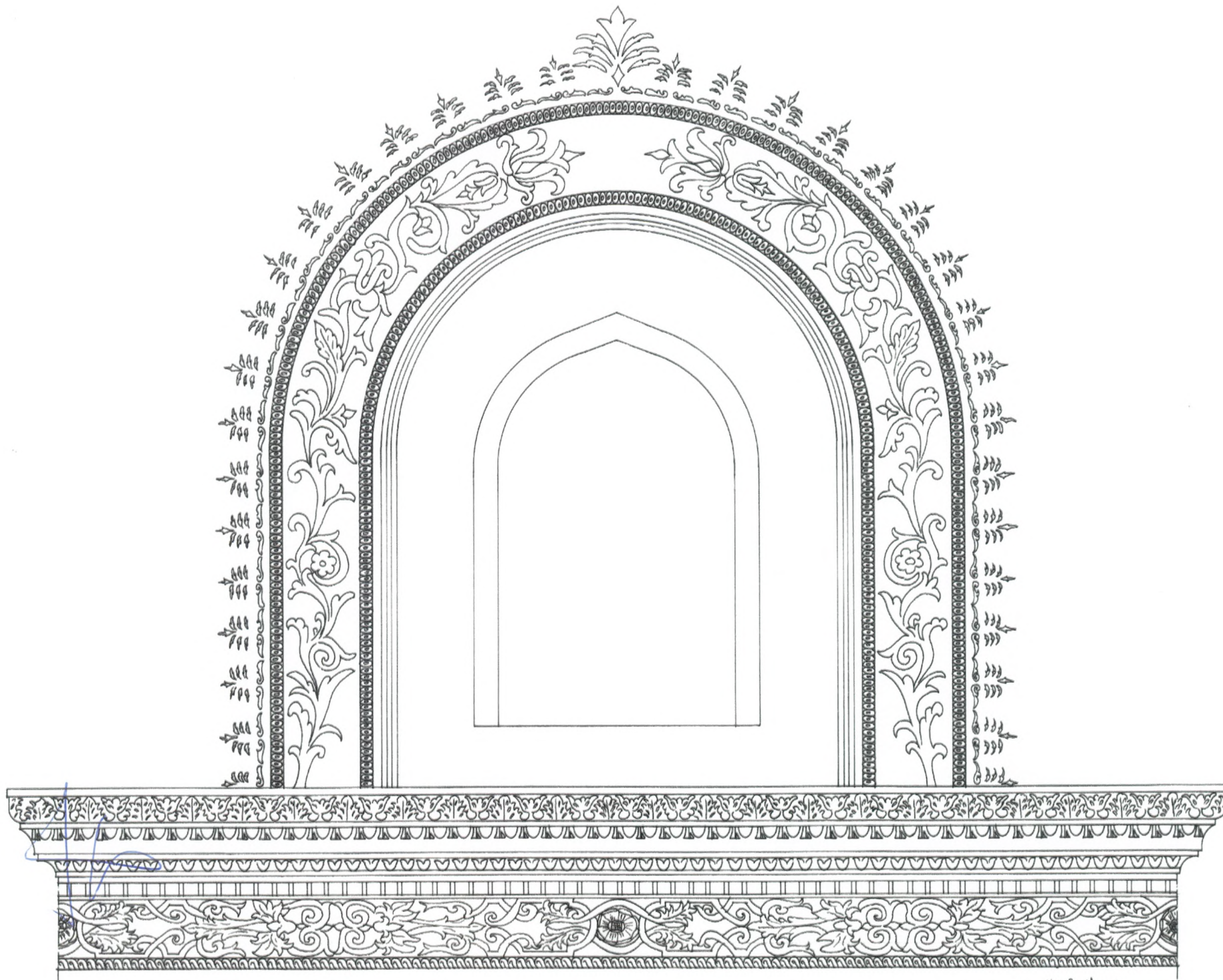
Δ. ΣΧΕΔΙΑ

Δ 1	ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ.....	106
Δ 2	ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΣΗ ΦΘΟΡΩΝ.....	129
Δ 2.1	Μελέτη δομητικής ανάλυσης.....	130
Δ 2.2	Μελέτη συντήρησης υλικών.....	142
Δ 3	ΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΔΟΜΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ.....	152
Δ 3.1	Ανάλυση υφιστάμενου φορέα.....	153
Δ 3.2	Ανάλυση επισκευασμένου φορέα.....	163
Δ 4	ΠΡΟΤΑΣΗ.....	174
Δ 5	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.....	193

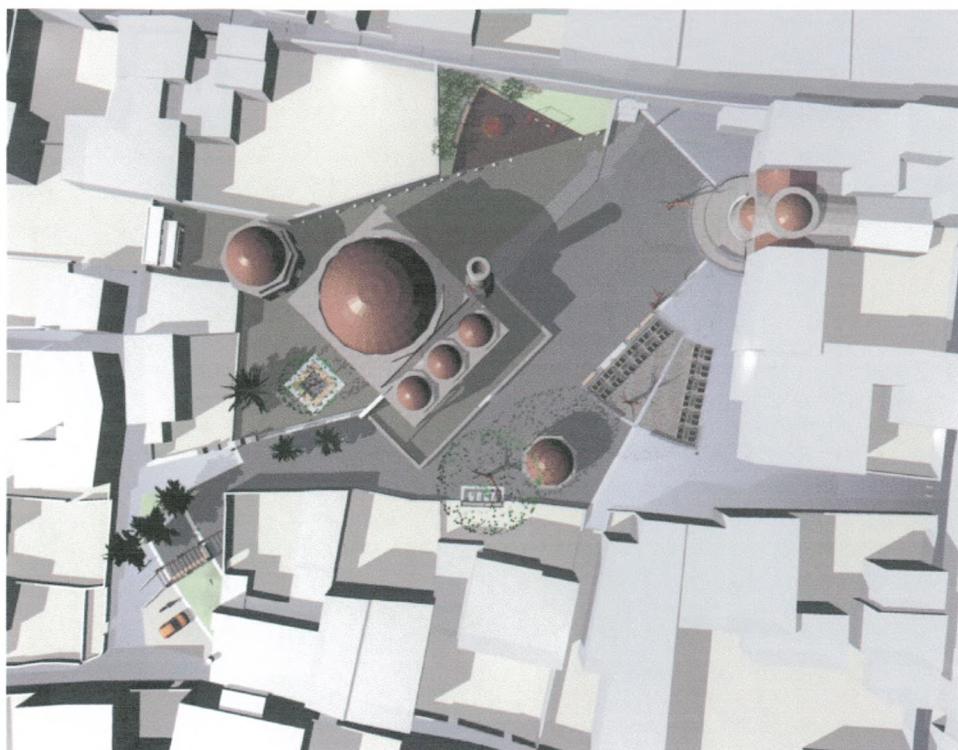
Ε. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Εικ. Γενικές απόψεις του τεμénου και του περιβάλλοντα χώρου

Hayka Hapid

Εικ.: Μελέτη διαμόρφωσης πλατείας Δωριέως και Ακουσιλάου. Γενική άποψη.

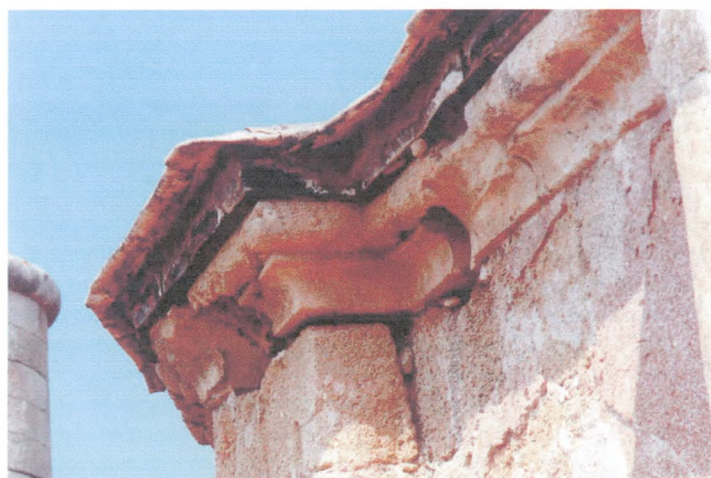
Β 3.2 ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ

Β 3.2.1 ΑΝΟΔΟΜΗ

Η ανοδομή έχει υποστεί σημαντικές φθορές με αποτέλεσμα να έχει χάσει την στεγανότητά της και να επιτρέπει την είσοδο του νερού στο εσωτερικό του μνημείου. Στη βορειοδυτική πλευρά έχουν αποσπασθεί αρκετά φύλλα μολύβδου, ενώ από εσωτερικό είναι ορατή μία ρωγμή που διατρέχει την οροφή από το μέσον του τρούλλου έως τον τοίχο πάνω από το θύρωμα.

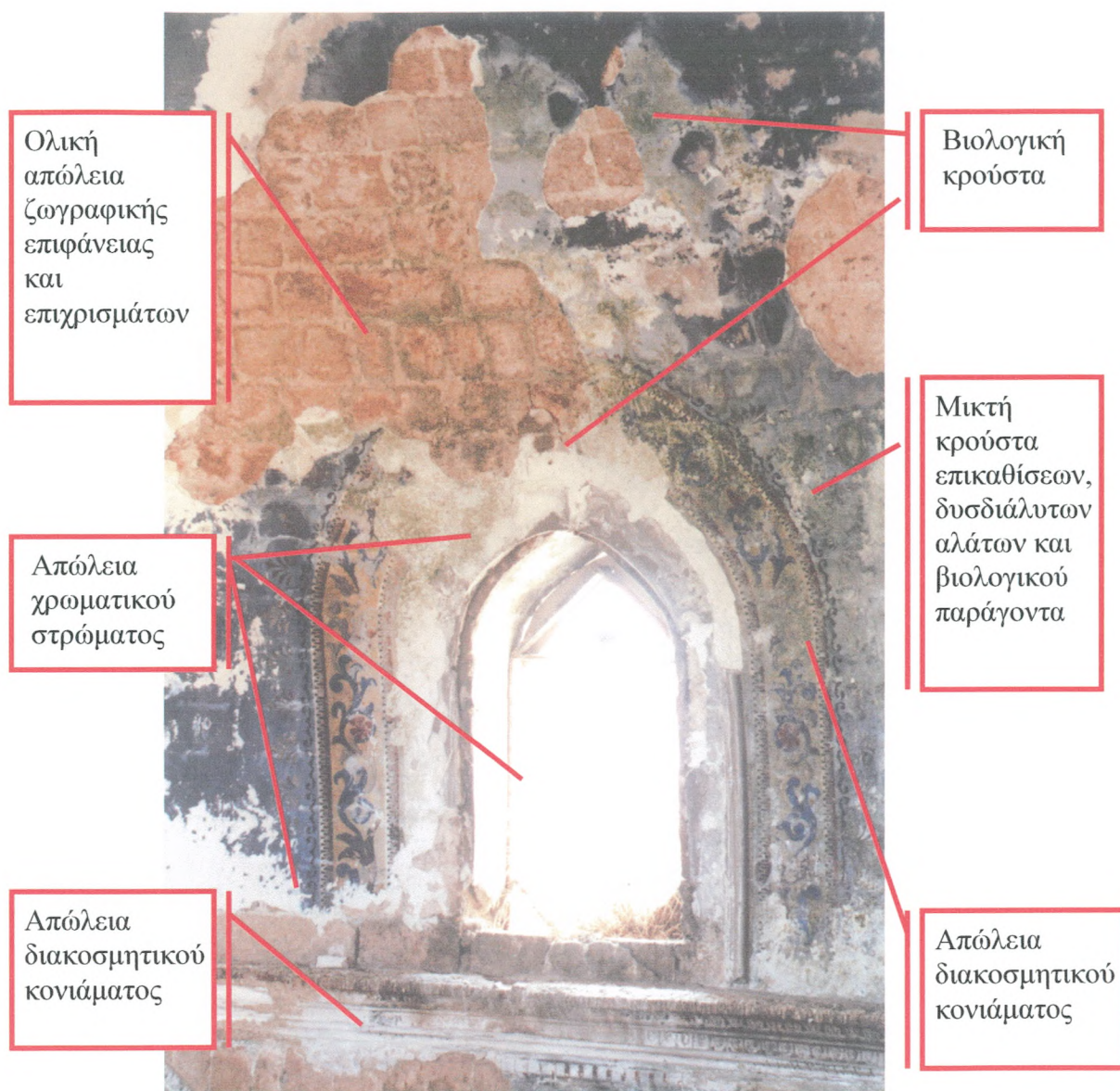

Εικ. Νότια όψη του κτιρίου. Σημειώνεται η απώλεια φύλλων μολύβδου από τη στέγη η οποία έχει ως αποτέλεσμα την είσοδο νερού στο εσωτερικό του μνημείου.

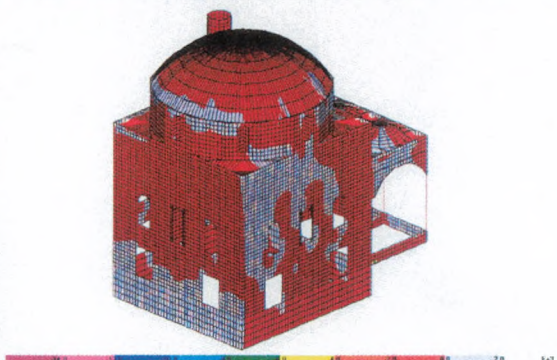
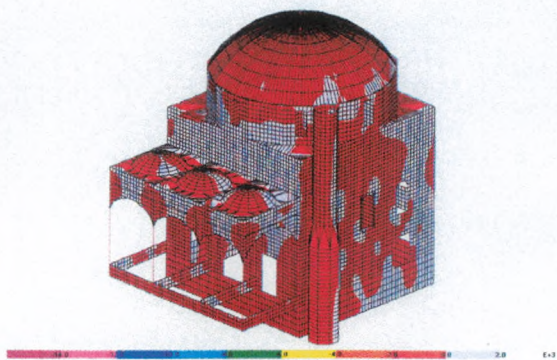
Εικ.: Λεπτομέρεια της στέγης. Φθορά των εξωτερικών επιχρισμάτων και είσοδος του νερού από τα φθαρμένα δομικά στοιχεία.

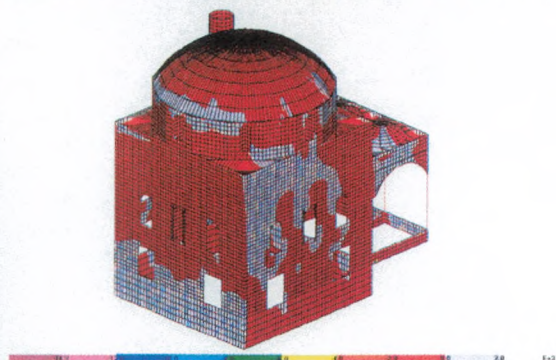
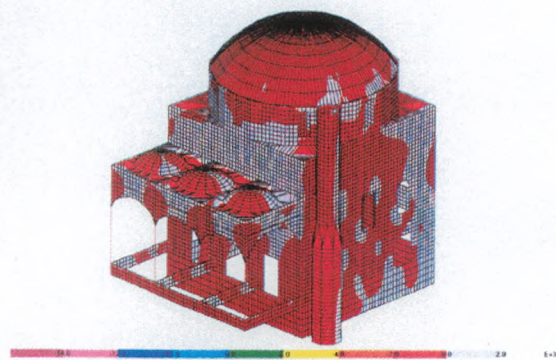
Εικ.: Χαρτογράφηση αντιπροσωπευτικών τύπων φθορών των διακοσμητικών επιφανειών. Η ένταση των φθορών διαφοροποιείται ανάλογα με τη θέση και τον προσανατολισμό του κτιρίου.

) 7vEσ■0üä ♠♣♣C α■;.

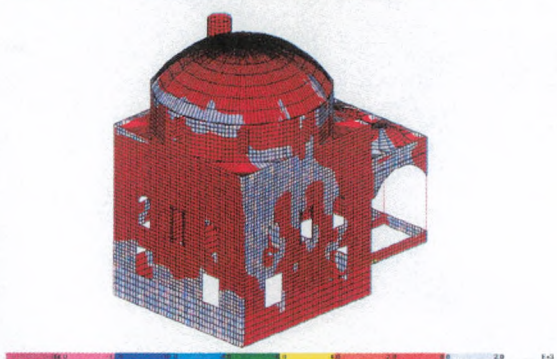
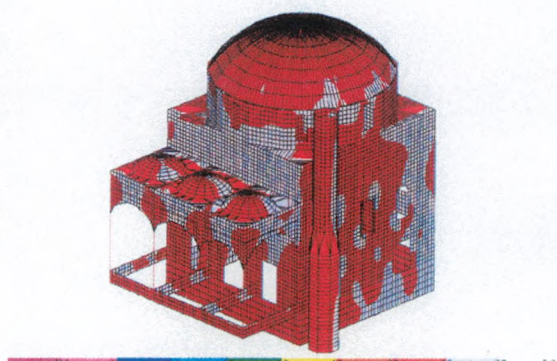
Ορθές τάσεις σ_{yy} λόγω συνδυασμού φορτίσεων 5

Σχ. 29

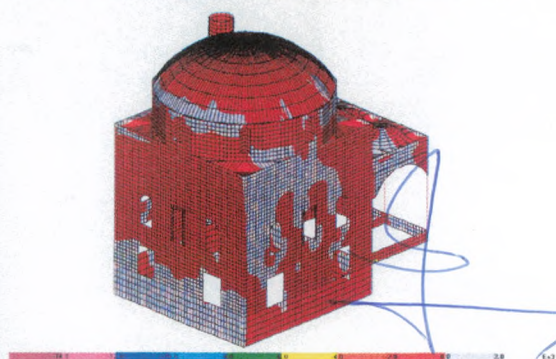
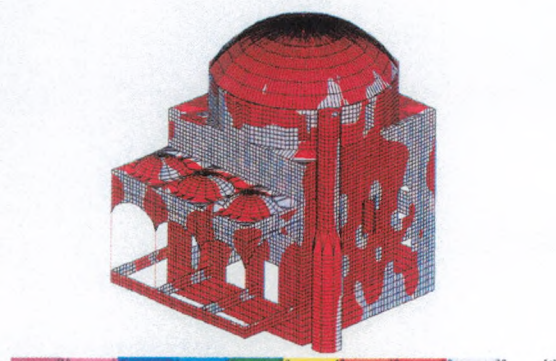
Ορθές τάσεις σ_{yy} λόγω συνδυασμού φορτίσεων 5

Σχ. 29

Ορθές τάσεις σ_{yy} λόγω συνδυασμού φορτίσεων 5

Σχ. 29

Ορθές τάσεις σ_{yy} λόγω συνδυασμού φορτίσεων 5

Σχ. 29